

Risken för arbetsolyckor var högre inom bergshantering än risken för genomsnittet av samtliga branscher. Ras eller fallande föremål var den vanligaste olycksorsaken bland män och fallolyckor den vanligaste olycksorsaken bland kvinnor. De sysselsatta inom bergshantering angav att de utsattes för buller och kyla i dubbelt så hög utsträckning som de sysselsatta i samtliga branscher.

I det här faktabladet om *arbete med berg* (bergshantering) har vi valt att inkludera arbetsställen inom branschgrupper för utvinning av mineral¹ och byggverksamhet². Under 2014 gemonförde Arbetsmiljöverket 345 förrättningar varav 196 inspektioner inom dessa branscher. Antal personer som arbetade med berg under 2014 var enligt Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökning drygt 34 000. Kvinnor sysselsatta med bergshantering utgjorde endast 18 procent av de totalt sysselsatta med bergshantering.

HÖG RISK FÖR ARBETSOLYCKOR INOM BERGSHANTERING

Under 2014 anmäldes 11 arbetsolyckor med sjukfrånvaro per 1 000 sysselsatta inom bergshantering. Det var fler än genomsnittet för samtliga branscher som låg på 7 arbetsolyckor per 1 000 sysselsatta. Åtta dödolyckor inträffade under åren 2010–2014. De vanligaste händelserna var att den förolyckade påkördes eller klämdes.

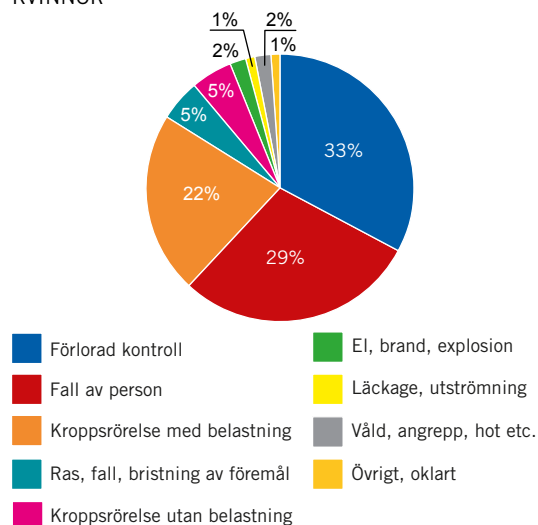
Totalt under 2010–2014 anmäldes 2 539 arbetsolyckor med sjukfrånvaro. Andelen kvinnor bland dessa fall var drygt 22 procent. Den vanligaste orsaken till arbetsolycka var förlorad kontroll för både män (39 %) och kvinnor (33 %), se figur 1. En intressant skillnad mellan män och kvinnor var att män i större utsträckning anmälde arbetsolyckor som orsakades av ras, fall, bristning av föremål. Kvinnor anmälde å sin sida en högre andel fallolyckor än män.

1 Järnmalmstutvinning, utvinning av uran- och toriummalm, utvinning av annan malm, brytning av natursten, kalk- och gipssten, krita och skiffer, utvinning av sand, grus och berg; utvinning av lera och kaolin, brytning av kemiska mineral, torvutvinning, saltutvinning, diverse övrig utvinning av mineral, stödtjänster till råpetroleum- och naturgasutvinning, stödtjänster till annan utvinning.

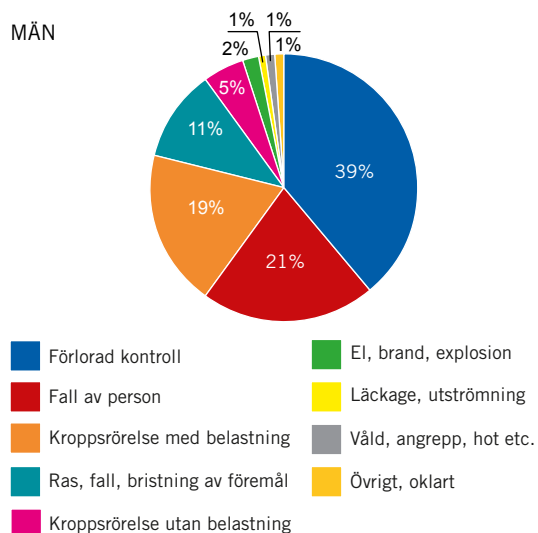
2 Anläggning av vägar och motorvägar, anläggning av järnvägar och tunnelbanor, anläggning av broar och tunnlar.

FIGUR 1. ANDEL ARBETSOLYCKOR INOM BERGSHANTERING PER ORSAK OCH KÖN, ÅR 2010–2014

KVINNOR

MÄN

ARBETSSJUKDOM

– OFTA PÅ GRUND AV BELASTNINGSAKTÖRER

Inom bergshantering var risken för arbetssjukdom under 2014 densamma som genomsnittet för samtliga branscher, det vill säga 3 arbetssjukdomar per 1000 sysselsatta.

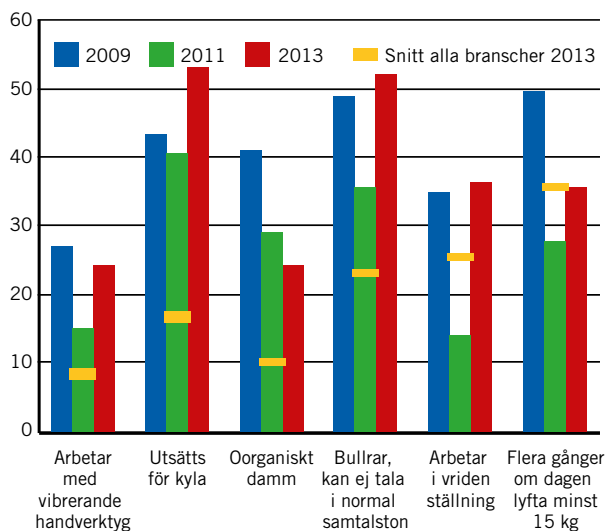
Drygt 42 procent av arbetssjukdomarna 2014 hade sin orsak i belastningsfaktorer.

BERGSHANTERING

– SKER I KALL OCH BULLRIG ARBETSMILJÖ

I undersökningen *Arbetsmiljön 2013* framgick att över 50 procent av de sysselsatta inom bergshantering upplevde att de utsattes för buller och kyla mer än en fjärdedel av arbetstiden. Det är dubbelt så hög andel mot genomsnittet för samtliga branscher.

FIGUR 2. ANDEL SYSSELSATTA INOM BERGSHANTERING SOM UPPLEVDE ATT DE UTSATTES FÖR OLIKA FAKTORER I ARBETET

EXEMPEL PÅ HÄNDELSER INOM BERGSHANTERING SOM LETT TILL ANMÄLAN AV ARBETSSKADA

Bergarbetare, kvinna 27 år – "Operatören skulle flytta bultriggen. Framhjulen åkte ned i ett potthål i vägen och det blev ett snabbt och kraftigt stopp. Operatören såg inte potthålet och for framåt med kroppen och sträckte/knäckte ryggen vid det snabba stoppet."

Laddare, man 41 år – "Laddade vänstra liggerhålet varpå en sten kom från anfanget och slog i min vänstra axel."

Bantekniker, man 20 år – "Slipade en formsvets med vinkel-slip och fick slipgnista innanför skyddsglasögonen som inte var täta i nederkant."

BERGSHANTERING – EN BRANSCH MED ANOR

Genom systematiskt arbetsmiljöarbete från fackförbund, arbetsgivare och myndigheter har riskerna minskat mycket inom bergshantering. Nedan följer ett citat ur den officiella statistiken om bergshantering 1861³ som illustrerar problemen förr:

"Genom dessa hafoa tvänne grufvearbetare vid Grängesberget ljutit döden, den ene genom vådaskott, den andre genom en nedfallen så kallad spira, en hyttearbetare vid Såghytte Kopparverk blifvit dödad vid sprängning af nas och en annan af samma orsak blifvit blind på ett öga samt en grufvearbetare vid Slättbergs grufva genom vådaskott förlorat synen och en vid Garpenbergs koppargrufva genom fall fått ett ben afbrutet."

3 Historisk statistisk finns tillgänglig via SCB:s hemsida.

Källa: AV/ISA, Arbetsmiljöundersökning 2013 och Inspektionsstöd

ARBETSMILJÖ
VERKET